

УДК 712.25(438.32)

Ладнюк М.І.,

*m.ladnyuk@orcid.org, ORCID/ 0000-0002-8647-4201,**Національний лісотехнічний університет України, м. Львів.**Науковий керівник д.т.н., професор Габрель М.М.*

ЛАНДШАФТНИЙ ДИЗАЙН РЕПРЕЗЕНТАТИВНИХ ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЙ ІСТОРИЧНОГО МІСТА

Анотація. Розглянуто “міський ландшафтний дизайн”, як приклад співіснування створеного озеленення в архітектурно-просторовій організації середовища, простору репрезентації при житлових, сакральних і громадських спорудах. Як осередок малого простору з проявом функціональності, естетичності і гармонійності середовища. Сучасне використання ландшафтного дизайну в місті.

Ключові слова: ландшафтний дизайн, місто, простір.

Вступ. Ландшафтний дизайн – це творча діяльність, направлена на формування предметно-просторового середовища прийомами і засобами ландшафтно-архітектури, художнє конструювання деталей культурного ландшафту. Таке формулювання досить точно характеризує ландшафтний дизайн як новий напрям ландшафтно-архітектури.

Простір репрезентації — реальність першого порядку, яка підлягає подальшому представленню іншим соціальним групам. Простір із чіткими фізичними межами, який є спільним для міської влади, бізнес-кластеру, мешканців міста та туристів. Репрезентація простору є поняттям образу, яке включає у себе показові панорамні і кутові візуальні сприйняття, межі ландшафтно-просторової організації та її інфраструктурні елементи. Тобто, загальну “візуальну картину” соціального малого простору як показовий фрагмент в структурі архітектурно-просторового планування.

Відчуття простору обумовлюється формою огорожуючих його площин або композиційних груп. Важливою є уява ландшафтного компонента як елемента невід’ємного в органічному цілому. Ландшафтне середовище виступає як дещо цілісне, що не піддається розчленуванню [1]. Будь-який ландшафт є джерелом інформації, відчуття романтичного характеру надають ландшафтам руїни та історичні форми [2]. Багатопланове сприйняття є одним з найскладніших видів сприйняття. Складний заплутаний калейдоскоп мілких деталей, які не сприймаються здалеку, викликає хибне враження про масштабність та впорядкування планувальної структури просторів.

Аналіз існуючого досвіду. На сьогодні ландшафтний дизайн міста пов'язаний з потребою вдосконалення просторів, їх функціональності і екологічного стану, естетики і комфорту, з метою вияву зменшення відчуття дискомфорту та занедбаності. Так як місто стало полем діяльності ландшафтних архітекторів і містобудівників, стрімко почали розвиватися асоціації ASLA (США), РОЛАНДА (Регіональна Відкрита Ландшафтна Організація), CLCA (Каліфорнійська асоціація ландшафтних компаній), організовуються тематичні виставки і конференції. Проведені дослідження вчених і архітекторів, як: Кучерявий В.О., Жирнов О.Д., Колесніков О.І., Залеська Л.С., Ніколаєвська З.О., Черкасов М.Ч., Курбатов В.Я. Теоретичні заходи у сфері діяльності ландшафтної архітектури висвітлені у короткому довіднику архітектора: Ландшафтна архітектура. Под. ред. Родичкина – К.:Будивельник, 1990.-336 с.; Крыжановской Н. Я. Основы ландшафтного дизайна. Учебник. Харьков: “Константа”, 2002.-216 с.; Довідник проектувальника з містобудування. За ред. Т.Ф. Панченко.-К.: Укрархбудінформ, 2001.-192с.; Николаевской З.А. Садово-парковый ландшафт. М.: Стройиздат, 265 с.; Крыжановской Н. Я. Городская среда. К.:Будивельник, 1994.-136 с.

Створено штаб координування запланованих заходів із озеленення міста Львова на базі управління екології та ландшафтного планування Львівської міської ради. Як зазначають в управлінні, штаб повинен стати своєю платформою, яка об'єднає владу, громадські організації, благодійників та небайдужих містян задля покращення благоустрою та озеленення міста. Опрацьовано видовий та кількісний склад зелених насаджень (657 дерев та 380 кущів). Це здебільшого такі породи, як граб, клен, липа, акація та фруктові дерева. Також в переліку присутні екзоти – магнолія Суланжа, сакура, слива Піссарда, сосна чорна, Тсуга канадська та інші.

Виклад матеріалу. Проаналізовано прибудинкові простори в щільній історичній забудові, їх благоустрій і організацію ландшафтного дизайну. Для вияву планування при вхідних вузлах житлових, сакральних і громадських споруд, як архітектурно-ландшафтного осередку міста.

Характеристика архітектурно-просторової організації. Малоповерхова забудова створює замкнену архітектурну панораму, в яких функціонально обумовленим акцентом є будівлі і їх фасадні сторони, з прибудинковими територіями різної масштабності і навколишнім зонуванням. Вулиця виступає віссю примикання вхідних вузлів чи мощених площ, як частина прибудинкового “парадного” простору будівлі певного призначення (рис.1).

Рис.1. Панорама архітектурного ансамблю лінійної забудови історичного міста Львів.

Ландшафтний дизайн репрезентативних прибудинкових територій

Ландшафтний дизайн житлово-громадських прибудинкових територій у щільній квартальній забудові є систематичним і формованим штучно-природними елементами окремих ділянок. Їх культурний ландшафт створений творчими підходами ландшафтних архітекторів і флористів як предметно-просторове середовище з підбором рослинного асортименту – поодинокі дерева і групи, стрижені і формовані види, вертикальне озеленення і декоративно опоряджені фрагменти. Декоративні дерева і кущі в контейнерах як засіб зонування і декорації малого простору, рослинні композиції в кашпо і квіткових підвісних горщиках для створення затишку та краси прибудинкових територій. Підкреслюючи їх функціональність, як сферу культурно-туристичного осередку (рис.2).

Рис.2. Ландшафтно-флористичний підхід в озелененні репрезентативних територій.

Взаємопроникнення ландшафтів передбачає накладання окремих елементів штучного та природного матеріалу, їх взаємне компонування при умові сприятливого співіснування. Ландшафтні композиції мають характер обмежувальних елементів, що сповільнюють вільний рух вулицями старого міста.

Облаштоване архітектурно-ландшафтне середовище заповнюється штучним мощенням, павільйонами і тіньовими навісами при ресторанах та кафе, декоративними огорожами і кадками для рослин як зонування прилеглої до будівлі території, їх різне стилістичне умеблювання з елементами візуальної інформації (рис.3).

Рис.3. Тераси і павільйони в осередку вуличного простору. Фото. Львів

Композиційне ландшафтно-просторове вирішення має обмежувальний або функціональний характер. Виступає як прибудинковий елемент при лінійній побудові вулиць квартальної забудови, що створює малий простір і обмеженість руху.

Ландшафтний дизайн репрезентативних площ сакральної архітектури відкривається перед нами при головній споруді в ансамблі будівель різного століття, на фоні відкритого простору архітектурно-ландшафтного планування, яка на сучасному етапі виконує духовно-виховну і культурологічну функцію, рекреаційну і туристичну специфіку, композиційну і естетичну роль в архітектурно-художньому образі міста.

Прилеглі території, як зони видового сприйняття, акцентують увагу на споруду при відкритій мощеній площі, серед зелених ділянок (сади, алеї, рослинні композиції), і малих архітектурних форм (каплиці, лави, ліхтарі): Домініканський собор; костел Св.Петра і Павла; базиліка Успіння Пресвятої Діви Марії; церква Андрія (рис.4).

а

б

в

г

Рис.4. Сакральна архітектура в ландшафтно-просторовій організації історичного міста: а-Домініканський собор; б-костел Св.Петра і Павла; в-базиліка Успіння Пресвятої Діви Марії; г-храм Св.Андрія.

Відкриті площі різняться масштабністю території, навколишньою архітектурно-планувальною структурою напіввідкритої чи закритої побудови, а зокрема й типом мощення з їх різноманітним укладанням (рис.5).

Рис.5. Мощення відкритих площ історичного осередку.

Прилеглі заплановані зелені зони пов'язані з історично-композиційною організацією, в якій варто впорядкувати рослини та провести заміну хворих і перестарілих насаджень: клен; клен-явір; каштан; акація; липа; в'яз; бузок.

Ландшафтна організація репрезентативних територій перебуває у хаотичному зв'язку з планувальною структурою. У кожній існуючій віковій рослині можна помітити окремі деталі, що додають їй особливу виразність і привабливість, які варто сформувати композиційно з новими насадженнями. Знання властивостей і декоративних якостей дерев і чагарників (ростових можливостей, будови і силуету крони, забарвлення і форми листя, квіток і плодів) дозволяють значно збагатити художній вигляд міських ландшафтів [3].

Ландшафтний дизайн при громадських спорудах в історичній забудові міста є більш окультуреним і сучасним в підході вирішення благоустрою й озеленення. З новітнім використанням декорації, штучних і природних матеріалів колірного й фактурного різноманіття. Їх репрезентативна зона акцентована сучасним потужним матеріалом, освітленням і малими архітектурними формами. Зона підпорядкована транзитному руху прилеглих територій, яка в комплексі благоустрою передбачає майданчики з лавами, зони для тимчасової автостоянки, рослини в лунках і кадках, ландшафтні рослинні композиції як форма і контраст у просторі, зелені зони газонного покриття.

Створення ландшафтного дизайну, історичної і сучасної архітектури, при торгових центрах “Форум” і “Роксолана” формує благоустрій за багатофункціональним зонуванням, рослинним композиційним угрупованням і устаткуванням малих архітектурних форм (рис.6.7).

Рис.6. Репрезентація території при громадській споруді ТЦ “Роксолана” в структурі архітектурно-ландшафтної організації.

Рис.7. Репрезентація території при громадській споруді ТЦ “Форум” в структурі архітектурно-ландшафтної організації..

Сучасний ландшафтний дизайн міського середовища відрізняється суттєво від садово-паркового історичного мистецтва, в якому “озеленення” було методом доповнення архітектурно-планувальної структури міста. Що на сьогодні є прикладом часткового формування архітектурно-просторового комплексу в організації простору біля будівель.

Дизайн формує предметно-просторове середовище за прийомами і засобами ландшафтної архітектури, як творіння культурного ландшафту, що доповнюється декоративними елементами і функціональністю їх призначення. На сьогодні є можливість використання традиційних і нових матеріалів, рослинних видів і їх декоративних форм, для створення цікавих композиційних і творчих рішень. Природні матеріали, якими володіє ландшафтний дизайн, виділяють його як галузь, яка має особливі прийоми, свою методіку проектування об’єктів.

Сучасне міське середовище є джерелом історичного ландшафтного дизайну, яке змінюється через нераціональне використання вільних територій, і деградацію зелених насаджень.

Існуючий відкритий репрезентативний простор місцями впорядкований, але загалом потребує реорганізації. Який проходив складний історичний процес, що пов’язаний з об’ємно-просторовою організацією території, творчим проектуванням на основі знань ландшафтного мистецтва, будівельної справи, біологічних особливостей деревно-чагарникової і трав’яної рослинності. Але стан сьогодення викликає відчуття відчуження та занедбаності. Відбувається деградація природних компонентів, що призводить до порушення екологічної ситуації міста і зменшення територій рекреаційного використання.

Композиційне ландшафтно-просторове вирішення має обмежувальний, або функціонально прибудинковий характер при лінійній забудові вулиць.

Висновки. Індивідуальність репрезентації прибудинкових територій досягається використанням природних і штучних матеріалів в ландшафтному

дизайні, флористиці і декоруванні. Співвідношення природного і штучного проявляються у їх рівнозначності: дерева в лунках з прикладними решітками; рослинні композиції в контейнерах і кашпо; в'юнкі квіткові композиції на опорах і підвісних горщиках. Які створюють красу і впливають на композиційну побудову фрагментів архітектурно-ландшафтного середовища.

При проведенні досліджень репрезентативних зон виявлені співвідношення архітектури і прилеглих вхідних просторів, які різняться за масштабністю, архітектурно-просторовим вирішенням і організацією ландшафтного дизайну:

-**репрезентативні ділянки**, що поділені в структурі прибудинкової території на предметно-просторові осередки з чіткими межами і вираженим функціонуванням їх призначенням. Як житлово-громадський обмежений простір, прилеглий до вулиці щільної забудови, торгово-побутового і туристичного їх призначення;

-**репрезентативні площі** акцентують увагу на архітектуру, особливо сакральну. Як метод вираження головного архітектурного акценту, його вхідного вузла і парадності відкритого простору. Прилегли функціональні зони лише доповнюються ландшафтним дизайном для загального архітектурно-ландшафтного ансамблю;

-**репрезентативні території** збирають функціональні зони в загальне прибудинкове планування, як громадський простір рекреаційного і пішохідного призначення та за періодичністю повсякденного користування. Такі території є відкриті в загальному сприйнятті архітектурно-планувальної і ландшафтно-просторової організації середовища міста.

Ландшафтна архітектура на сьогодні направлена на створення гармонійного і естетичного образу міста, що змінюється під впливом соціальних вимог. Репрезентація простору виступає широким розумінням поняття образу, яке включає у себе показову територію прибудинкових громадських споруд, як частину міста з її межами і інфраструктурними елементами. Які різняться за своїм призначенням і естетичними якостями, практичними прийомами і принципами їх реалізації.

Література

1.Линч К. Образ города. / Пер. Глазычева под ред А.В.Иконникова - М.: Стройиздат, 1982. - 328 с.

2.Пашенко В.М. Постнекласичні бачення ландшафтів. / Тоталогічні образи ландшафту. Матеріали VI Міжнародної конференції з постнекласичних методологій в природничо-географічних науках / Науковий вісник. Вип. 3. - К.: ДАКККіМ, 2006. - С. 66 – 71с.

3. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів / В.І. Білоус. – К.: Наук. Світ, 2001. – 299 с.

4. Лежава И.Г. Архитектура и городской дизайн / И. Г Лежава // Проблемы дизайна городской среды : труды ВНИИТЭ. Серия Техническая эстетика. - М., 1981. - Вып. 26. - С. 125-129.

5. Нефедов В.А. Ландшафтный дизайн и устойчивость среды.– СПб., 2002.– 295 с.

6. Ефимов А.В. и др. Дизайн архитектурной среды. М.: Архитектура-С, 2005г. - 504с.

Ладнюк М.И.,

Национальный лесотехнический университет Украины, г. Львов

ЛАНДШАФТНЫЙ ДИЗАЙН РЕПРЕЗЕНТАТИВНЫХ ПРИДОМОВЫХ ТЕРРИТОРИЙ ИСТОРИЧЕСКОГО ГОРОДА

Рассматривается "городской ландшафтный дизайн", как пример сосуществования созданного озеленения в архитектурно-пространственной организации среды, пространства. Репрезентация его возле жилых, сакральных и общественных зданий, как центра малого пространства с проявлением функциональности, эстетичности и гармоничности среды. Современное использование ландшафтного дизайна в городе.

Ключевые слова: ландшафтный дизайн, город, пространство.

Ladnyuk M.I.,

National Forestry University of Ukraine, Lviv

LANDSCAPE DESIGN OF REPRESENTATIVE PRIVATE TERRITORY OF AREAS OF HISTORIC PARTS OF THE CITY

The annotation of "City landscape design" has been observed as an example of the coexistence of the created landscape gardening in the in the architectural spatial organization of the environment, space of the representation at the dwelling, sacred and public building.

It is a center of the small space with the manifestation of functionality, authenticity and harmony of the environment. It's a modern usage of the landscape design in the city.

Keywords: landscape design, city, space.